

JEVREJI PANČEVA

JEVREJSKA OPŠTINA U PANČEVU

JEVREJI PANČEVA

Svojim geografskim položajem na raskrsnici Balkana Podunavlje, Banat i Pančevo je bio oduvek privlačan za stanovništvo raznih vera i nacionalnosti. Tragove u njemu ostavili su i Jevreji kao malobrojni žitelji, pretežno trgovci i zanatlije, izuzetnih radnih sposobnosti i proizvodnog iskustva. Njihova prošlost ispunjena je mukotrpnom borbom za opstanak, pošto su im i ovde, kao širom hrišćanskog sveta, dugo osporavana osnovna ljudska prava. Ovom izložbom kroz dokumenta Istorijskog arhiva u Pančevu pokušavamo da osvetlimo uticaj Jevreja i jevrejske zajednice na svakodnevni život Pančeva.

Posle osvajanja Banata od Turaka (1716), Austrija je zatekla u njemu i «turske Jevreje» - pripadnike tzv. španske ili sefardske loze (Sefaridi, Sefardi). Princ Evgenije Savojski zatekao je u Temišvaru 144 člana nekad mnogobrojne i moćne jevrejske opštine. Zadržao ih je pod prismotrom, u unutrašnjosti tvrđave, u prostoru koji je zbog svoje izolovanosti dobio simboličan naziv - Jevrejska četvrt (Juden-viertel).

Katolička, verski netolerantna Austrija pružila im je, dakle, utočište sticajem okolnosti, sa puno nepoverenja i netrpeljivosti zbog njihovog «antihrišćanskog obeležja». Shodno tome određen je za dugo položaj jednog naroda, čije je prisustvo bilo u najmanju ruku nepoželjno, pogotovu u pograničnim oblastima kao što je Pančevo, gde je planskom kolonizacijom naseljavan verski podoban i vojnički sposoban element. Kako nisu ubrajani ni u jednu od ovih kategorija, osuđeni su unapred na lutanja i neizvesnost, što je doprinelo njihovom samoinicijativnom iseljavanju.

Najveći deo banatskih Jevreja iselio se u unutrašnjost Balkanskog poluostrva, povlačeći se zajedno sa turskom vojskom. Preostali zadržani su kao «tolerisani», kako je to izričito saopšteno naredbom komandanta grofa Valisa (Wallis) od 17. novembra 1716. godine. Njihov opstanak uslovljen je zabranom povećavanja broja porodica, sticanja nekretnine, i pružanja utočišta «stranim Jevrejima», za koje su smatrani svi «čiji status nije uređen ugovorom sa Komesarijatom (Somme-sariat).

Ovom izložbom želimo da podsetimo na viševekovni zajednički život Srba i Jevreja na ovim prostorima. Izložba otkriva veliki uticaj koji je malobrojna jevrejska zajednica imala u svakodnevnom životu grada. Nažalost mnogi materijalni tragovi (pančevačka sinagoga) su ili nestali ili polako nestaju, pa na ovaj način podsećamo pančevce na njih.

557.

[Handwritten notes in German]
 21. Okt. 6. 22. 100
 4. 19.
 die für die ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

[Handwritten signature]
 ...

1.

[Handwritten notes in German]
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

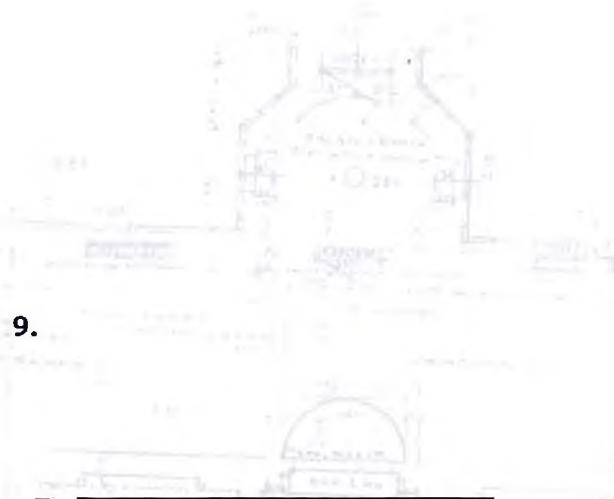
[Handwritten signature]
 ...

2.

Handwritten text in a cursive script, possibly a letter or official document, with a circular stamp on the left side.

9.

7.

Handwritten text in a cursive script, possibly a letter or official document, with a circular stamp on the left side.

6

77. 5776

Le 14. fev. 1776.

Cher frere, je t'envoie par ce courrier, un petit paquet de papier, que j'ai fait faire par un de nos amis, et que j'ai fait passer par le port de la Rochelle, afin qu'il ne soit point de retour, et que tu ne sois point obligé de le payer. Tu en feras ce que tu voudras, et si tu en as besoin, tu en feras ce que tu voudras. Tu en feras ce que tu voudras, et si tu en as besoin, tu en feras ce que tu voudras.

Adieu, mon frere, adieu.

Le 14. fev. 1776.

Le 14. fev. 1776.

8.

77. 5777

Cher frere, je t'envoie par ce courrier, un petit paquet de papier, que j'ai fait faire par un de nos amis, et que j'ai fait passer par le port de la Rochelle, afin qu'il ne soit point de retour, et que tu ne sois point obligé de le payer. Tu en feras ce que tu voudras, et si tu en as besoin, tu en feras ce que tu voudras. Tu en feras ce que tu voudras, et si tu en as besoin, tu en feras ce que tu voudras.

Adieu, mon frere, adieu.

Le 14. fev. 1776.

Le 14. fev. 1776.

10.

77. 5778

Cher frere, je t'envoie par ce courrier, un petit paquet de papier, que j'ai fait faire par un de nos amis, et que j'ai fait passer par le port de la Rochelle, afin qu'il ne soit point de retour, et que tu ne sois point obligé de le payer. Tu en feras ce que tu voudras, et si tu en as besoin, tu en feras ce que tu voudras. Tu en feras ce que tu voudras, et si tu en as besoin, tu en feras ce que tu voudras.

Adieu, mon frere, adieu.

Le 14. fev. 1776.

Le 14. fev. 1776.

11.

TABLEAU

ANNEE	1776	1777	1778
1	100	100	100
2	100	100	100
3	100	100	100
4	100	100	100
5	100	100	100

1853

33/2
4

Erlaubt Kauf Königsb. Kommunität
Magistrat

Sie haben mich beehrt
mir vorzutragen, dass
für die Gemeinde von Königsberg
einige Häuser zu bauen
zu sein, und ich
diesem Vorhaben
nicht entgegen zu sein.
Ich bin mir sehr wohl bewusst,
dass die Gemeinde von Königsberg
zu dem Ende die nöthigen
Vorkehrungen zu treffen
hat.

— Königsberg am 8. Juni 1853
Rath

Die 2. 4. und
Mittwoch.

Kraus

15.

21/11
1132/51

Demnach Magister haben mich beehrt mich
zu sagen, dass die Gemeinde von Königsberg
einige Häuser zu bauen zu sein, und ich
diesem Vorhaben nicht entgegen zu sein.
Ich bin mir sehr wohl bewusst, dass die
Gemeinde von Königsberg zu dem Ende
die nöthigen Vorkehrungen zu treffen
hat.

— Königsberg am 8. Juni 1853
Rath

Königsberg am 14. Juni 1853
Kraus
f. m. t.

Die 2. 4. und
Mittwoch.

13.

14.

853

Attem Pines, Ind.
November 1872

86

Handwritten text in cursive script, including names like "J. W. ...", "C. ...", and "S. ...".

12.

Handwritten text on a piece of paper with a hole punch on the left side. The text is in cursive and includes dates like "Nov 21" and "Nov 22".

Handwritten table with columns and rows of text, possibly a ledger or record book. The text is in cursive and includes various entries and numbers.

...	...	...	...
1	...	...	...
2	...	...	...
3	...	...	...
4	...	...	...
5	...	...	...
6	...	...	...
7	...	...	...
8	...	...	...
9	...	...	...
10	...	...	...

Lassus

Qualification

<i>Qualification</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>16</i>	<i>17</i>	<i>18</i>	<i>19</i>	<i>20</i>	
<i>1</i>																					
<i>2</i>																					
<i>3</i>																					
<i>4</i>																					
<i>5</i>																					
<i>6</i>																					
<i>7</i>																					
<i>8</i>																					
<i>9</i>																					
<i>10</i>																					
<i>11</i>																					
<i>12</i>																					
<i>13</i>																					
<i>14</i>																					
<i>15</i>																					
<i>16</i>																					
<i>17</i>																					
<i>18</i>																					
<i>19</i>																					
<i>20</i>																					

Lassus

Qualification

<i>Qualification</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>16</i>	<i>17</i>	<i>18</i>	<i>19</i>	<i>20</i>	
<i>1</i>																					
<i>2</i>																					
<i>3</i>																					
<i>4</i>																					
<i>5</i>																					
<i>6</i>																					
<i>7</i>																					
<i>8</i>																					
<i>9</i>																					
<i>10</i>																					
<i>11</i>																					
<i>12</i>																					
<i>13</i>																					
<i>14</i>																					
<i>15</i>																					
<i>16</i>																					
<i>17</i>																					
<i>18</i>																					
<i>19</i>																					
<i>20</i>																					

Lassus

Qualification

<i>Qualification</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>16</i>	<i>17</i>	<i>18</i>	<i>19</i>	<i>20</i>	
<i>1</i>																					
<i>2</i>																					
<i>3</i>																					
<i>4</i>																					
<i>5</i>																					
<i>6</i>																					
<i>7</i>																					
<i>8</i>																					
<i>9</i>																					
<i>10</i>																					
<i>11</i>																					
<i>12</i>																					
<i>13</i>																					
<i>14</i>																					
<i>15</i>																					
<i>16</i>																					
<i>17</i>																					
<i>18</i>																					
<i>19</i>																					
<i>20</i>																					

Handwritten signature and notes

24 Aug 1952
Панчевачка Јеврејска Женска Задруга

позиба цењ. публику на

РИБЉУ ВЕЧЕРУ

која ће се одржати

у среду 30. т. м. у 8 часова у сали Хотел „Еспланада“

Вечера по особи 20 дин.

За различита забављања бринуће се забавни одбор.

ПОСЛЕ ВЕЧЕРЕ ИГРАНКА.

Добровољни прилози се примају са захвалношћу. УЛАЗ СЛОБОДАН.

Der Pančevoer Israelitische Frauenverein

ladet das P. T. Publikum zu dem

am Mittwoch, den 30. d. M. um 8 Uhr Abend
im Speisesaale des Hotel „Esplanade“

stattfindenden

Fisch-Nachtmahl

höflichst ein.

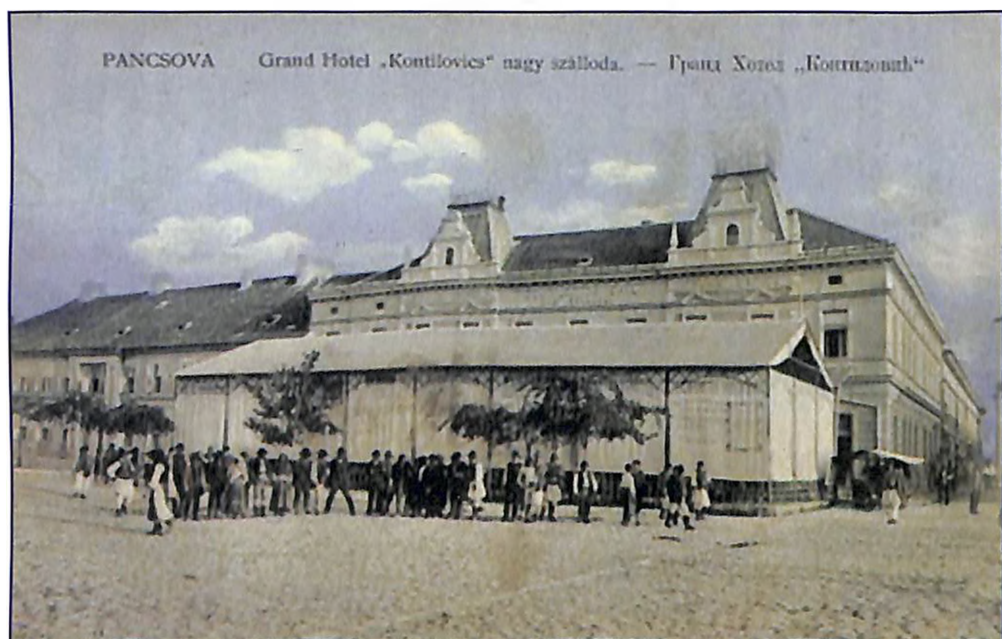
Gedeck per Person 20 Dinar.

Für verschiedene Belustigungen sorgt das Vergnügungs-Komitee.

Nach dem Nachtmahl folgt Tanz.

Spenden werden dankend angenommen.

Entree frei.

SPISAK EKSPONATA

1. 1803. SEPTEMBAR 6
MOLBA JEVREJA DA IM SE DODELI GROBLJE. MESTO JE DODELJENO PORED KATOLIČKOG GROBLJA.
MAG I BR. 1866
2. 1817. JUNI 10
GENERALNA KOMANDA USVAJA PREDLOG MAGISTRATA I DAJE GRAĐANSKO PRAVO PEKARU LUCU I BERBERINU BULI.
MAG I BR. 1969
3. 1816. APRIL 22
MAGISTRAT POSTAVLJA PITANJE GENERALNIJ KOMANDI DA LI SE OVDAŠNJE JEVREJSKE PORODICE,
(18) PO PRILožENOM SPISKU, MOGU TRETIRATI KAO KONTRIBUENTI
MAG I BR. 477
4. 1817. NOVEMBAR 2
NA TRAZENJE MAGISTRATA DA SE PRODUŽI ODREĐENI ROK OD 6 MESECI ZA UDALJENJE JEVREJA IZ PANČEVA, GENERALNA KOMANDA ODGOVARA DA SE ROK NEMOŽE PRODUŽITI.
SAOPŠTENI JEVREJIMA
MAG I BR. 2335
5. 1820. SEPTEMBAR 16
TEMIŠVAR, 1820 SEPTEMBAR 10, GENERALNA KOMANDA SAOPŠTAVA ODLUKU DVORSKOG RATNOG SAVETA O POHVALJIVANJU SLEDEĆIH LICA KOJA SU SE NAROČITO ZALOŽILA PORI GAŠENJU POŽARA OD 21 JULA 1820 GODINE: VARSAN DJORDJIA, VINŠ JOHANA, PAJER FRANCA, RUP FRANCA, HAJEK JOZEFA, POLICIJSKOG ADJUNKTA MIROSLAVJEVIĆA, SOMER VILHEMA, LUNC JOZEFA, POPOVIĆ SAVU, BARIĆ JEVREMA, ZIDARA GREMINGERA I MLADENOVIĆ DIMITRIJA. NAGRADJENI SU NOVČANO DIMNIČAR GRIL, JEVREJIN PERLEZ HERŠEL, ZIDARSKI KALFA ROČ JOZEF I KONTRIBUENT HAUZER MIHAJLO. SAOPŠTENI ODLIKOVANIMA I OBNARODOVANO.
MAG I BR. 5574
6. 1826. DECEMBAR
TEMIŠVAR, 1826. DECEMBAR 15 BROJ 1907. GENERALNA KOMANDA IZVEŠTAVA DA JE NA MESTO UMRLOG GRADSKOG LEKARA DR TRAPELA IMENOVAN DR ZONENBERG IZ BRODA, KOJI ĆE DA ZAUZME SVOJE MESTO 1. JANUARA 1827. GODINE.
MAG I BR. 1702
7. 1810. JUNI 26
MAGISTRAT ODBIJA MOLBU OVDAŠNJIH JEVREJA DA IM SE DOZVOLI SMEŠTAJ JEVREJSKE GOSTIONICE U JEDNOJ PRIVATNOJ KUĆI GDE BI BILI SIGURNI DA VINO KOJE ONI UPOTREBLJAVAJU ZA SVOJE OBREDE NEĆE MEŠATI SA DRUGIM VINOM, TIM VIŠE ŠTO GOSTIONICU KOD SULTANA IONAKO DRŽI JEVREJIN KOJI ZAPOSILJAVI KELNERA - JEVREJINA I POŠTO TA GOSTIONICA VAŽI ZA ČISTO JEVREJSKU GOSTIONICU.
MAG I BR. 3271
8. 1813. SEPTEMBAR 27
GENERALNA KOMANDA DAJE ODOBRENJE ANAN JAKOBU ZA OTVARANJE BAKALNICE POŠTO PORED SVOJE KUĆE IMA 3.000 FORINTE BEČKE VREDNOSTI I DOBROG JE MORALNOG VLADANJA.
MAGISTRAT IZVEŠTAVA ANAN JAKOBA O ODOBRENJU GENERALNE KOMANDE.
MAG I BR. 2499
9. 1814. AVGUST 26
MOLBA JEVREJA JAKOBA PERLESA MAGISTRATU KOJOM TRAZI ODOBRENJE ZA PODIZANJE FABRIKE LIKERA (ROSOLIO).
MAGISTRAT JE IZVESTIO MOLIoca DA JE ZA PODIZANJE POMENUTE FABRIKE POTREBAN IMETAK.
MAG I BR. 3274.
10. 1814. OKROBAR 29.
MAGISTRAT DAJE ODOBRENJE JAKOBU PERLESU ZA PROIZVODNJU SLATKOG ALKOHOLNOG PIĆA POD USLOVOM DA GA NE SME PROIZVODITI OD PŠENICE I HLEBA, INAČE ĆE BITI KAŽNJEN.
MAG I BR. 3388.
11. 1833. FEBRUAR 16
TEMIŠVAR, 1833. FEBRUAR 2. BROJ 192. GENERALNA KOMANDA NA TRAZENJE CARA MOLJI DA SE DOSTAVE PODACI O JEVREJIMA. CARA ZANIMA DA LI SE DOGADJA DA MALOLETNA MUŠKA DECA JEVREJA BUDU KRŠTENI PROTIV VOLJE RODITELJA.
U PRILOGU IMAMO POPIS SVIH JEVREJA U PANČEVU GODINE 1833, KAO I ISKAZ O BROJNOM STANJU MINORITSKOG MANASTIRA IZ 1837. GODINE.
U PANČEVU JE 1833. GODINE BILO 15 MUŠKIH I 18 ŽENSKIH JEVREJA.
U MANASTIRU JE BILO 5 KALUĐERA.
MAG I BR. 1803.
12. 1832. MART 19 - MAJ 6
TEMIŠVAR, 1832 MART 19. GENERALNA KOMANDA TRAZI DA JOJ SE DOSTAVI IZVEŠETAJ O JEVREJIMA.
MAGISTRAT JE DOSTAVIO GENERALNOJ KOMANDI TRAZENI IZVEŠTAJ I SPISAK JEVREJA KOJI STANUJU U PANČEVU (SPISAK JE PRILožEN).
MAG I BR. 891.
13. 1851. JUNI 23.
PANČEVO, 1851. JUN 20. BROJ 770. BRIGADA MAGISTRATU. SAOPŠTAVA DA JE ZA DIREKTORA ZEMALJSKE FINANSIJSKE DIREKCIJE POSTAVLJEN ROZENFELD LUDVIG.
PRIMLJENO K ZNANJU.
MAG II BR. 1232.
14. 1853. NOVEMBAR 5 - 1854 MART 6.
PANČEVO, 1853 NOVEMBAR 5. GOSTIONIČAR HERC JOHAN MAGISTRATU.
MOLI DA MU SE ODOBRI DA MOŽE 6. NOVEMBRA DA PRIREDI IGRANKU U SVOJOJ GOSTIONICI "KOD LABUDA".
ODOBRENO DO 24 ČASA.
MAG II BR. 5093.
15. 1853. JANUAR 12-14
PANČEVO 1853. JANUAR 12. GOSTIONIČAR GOSTIONICE "KOD

CRVENE KUĆE" KALMAR SAMUEL MAGISTRATU.
MOLI DOZVOLU ZA IGRANKU KOJE BI SE ODRŽALA 13 JANUARA.
ODOBRENO DO 2 ČASA IZJUTRA.
MAG II BR. 140

16. 1856. OKTOBAR 28
PANČEVO, 1856. OKTOBAR 28. MAGISTRAT – GENERALNOJ
KOMANDI.
DOSTAVLJA POPIS JEVREJSKIH PORODICA. UKUPNO JE BILO 46
JEVREJA.
MAG II BR. 4485.

17. 1855. DECEMBAR 12.
TEMIŠVAR, 1855. NOVEMBAR 29. GÜVERNEMAN - MAGISTRATU.
NALAŽE DA SE DOSTAVI IZVEŠTAJ O TOLERISANIM JEVREJSKIM
PORODICAMA. IZVEŠTAJ MORA DA OBUHVATI PODATKE O SVIM
PROMENAMA NASTALIM USLED ROĐENJA, VENČANJA, SMRTI ILI
PROMENOM IMOVINSKOG STANJA U 1855 GODINI. U IZVEŠTAJU
TREBA NAVESTI I RAZLOGE ZBOG KOJIH ON NIJE DOSTAVLJEN.
MAGISTRAT JE POSTUPIO.
MAG II BR. 5217.

18. 1857. JUNI 3
TEMIŠVAR, 1857. MAJ 29. ZEMALJSKA VOJNA KOMANDA MAGIS-
TRATU NA DOPIS P. BROJ 1958.
VRAČA POTVRĐEN UGOVOR SKLOPLJEN IZMEĐU JEVREJSKE
CRKVENE OPŠTINE I KENIGSFELD GERSONA, ŠAHTERA TE OPŠTINE
O DALJEM RADNOM ODNOSU. PRILOŽEN JE PREPIS UGOVORA.
SAOPŠTENO PREDSEDNIKU BULI AVRAMU.
MAG II BR. 2109.

19. 1860. JANUAR 11.
TEMIŠVAR, 1859. DECEMBAR 31 GENERALNA KOMANDA –
MAGISTRATU.
SAOPŠTAVA NAREĐENJE VISOKE ARMIJSKE KOMANDE PO KOJOJ
DELO: "STO LISTOVA IZ VIŠE OD PETSTOTINA STARIH I NOVIH
KNJIGA O JEVREJIMA PORED HRIŠĆANA" NE SME DA SE UVRSTI U
JAVNE POZAJMNE BIBLIOTEKE. DELO JE LITERARNI PLILOG ISTORIJI
JEVREJA OD HRISTA. AUTOR JE PAVLIKOVSKI KOLEVA, A IZAŠLO JE
U IZDANJU Brajzgau – herdera 1859 godine.
PRIMLJENO K ZNANJU.
MAG II BR. 122

20. 1869. FEBRUAR 13.
PANČEVO, 1869. FEBRUAR 11.
TRGOVCI IZ VELIKOG BEČKEREKA I TO HERMAN VAJS I MARKUS
MAJ TRAZE OD MAGISTRATA OBRTNU DOZVOLU ZA OTVARANJE
TRGOVINE U DRAGIČEVIČEVOJ KUĆI KOD TRUBAČA.
MAG II BR. 982.

21. 1865. FEBRUAR 25
PANČEVO, 1865. FEBRUAR 25. GOLKDHAIM FRIEDRICH –
MAGISTRATU.
MOLI DOZVOLU DA U LOKALU "CASINA" PRIREDILI DEČJI I
DRUŠTVENI BAL.
POLICIJI DA IZDA ODOBRENJE.
MAG II/VII BR. 854

22. 1868. APRIL 11.
TEMIŠVAR 1868. APRIL 2.
GENERALNA KOMANDA NAREĐUJE SA SE USKLADE PORESKI PRO-
PISI SA ODLUKOM CARA OD 16. FEBRUARA 1868. GODINE KOJOM
SE UKIDAJU DOSADAŠNJA OGRANIČENJA U VEZI SA DOPUŠTANJEM
NASELJAVANJA JEVREJA U VOJNOJ GRANICI.
MAG II/XIII BR. 1196.

23. 1867. JUKI 19.
PANČEVO 1867. JUKI 15.
DOPIS MAGISTRATA UPUĆEN PREDSEDNIKU JEVREJSKE CRKVENE
OPŠTINE SONENFELD DAVIDU SA ZAHTEVOM DA MU DOSTAVI
TRAŽENE PODATKE O ŠAHTERU KENIGSFELD GERSONU.
MAG II/XIII BR. 2696

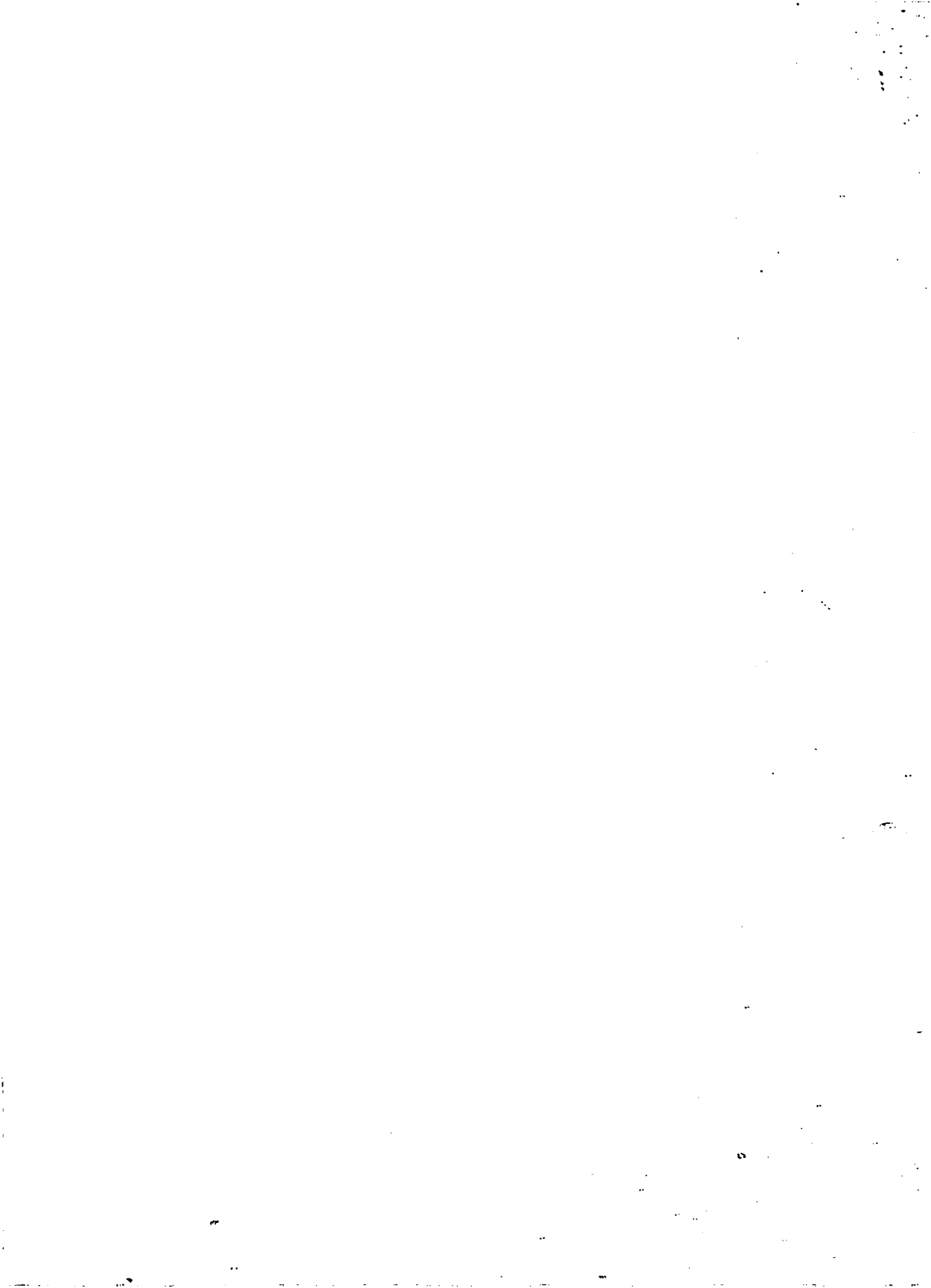
24. 1864. OKTOBAR 30.
PANČEVO, 1864 OKTOBAR 30. PRVO ODELJENJE - MAGISTRATU.
PODNOŠI IZVEŠTAJ O JEVREJIMA ZA 1864 GODINU.
MAGISTRAT JE NAVEDENI IZVEŠTAJ POSLAO GENERALNOJ
KOMANDI.
MAG II/XIII BR. 4224.

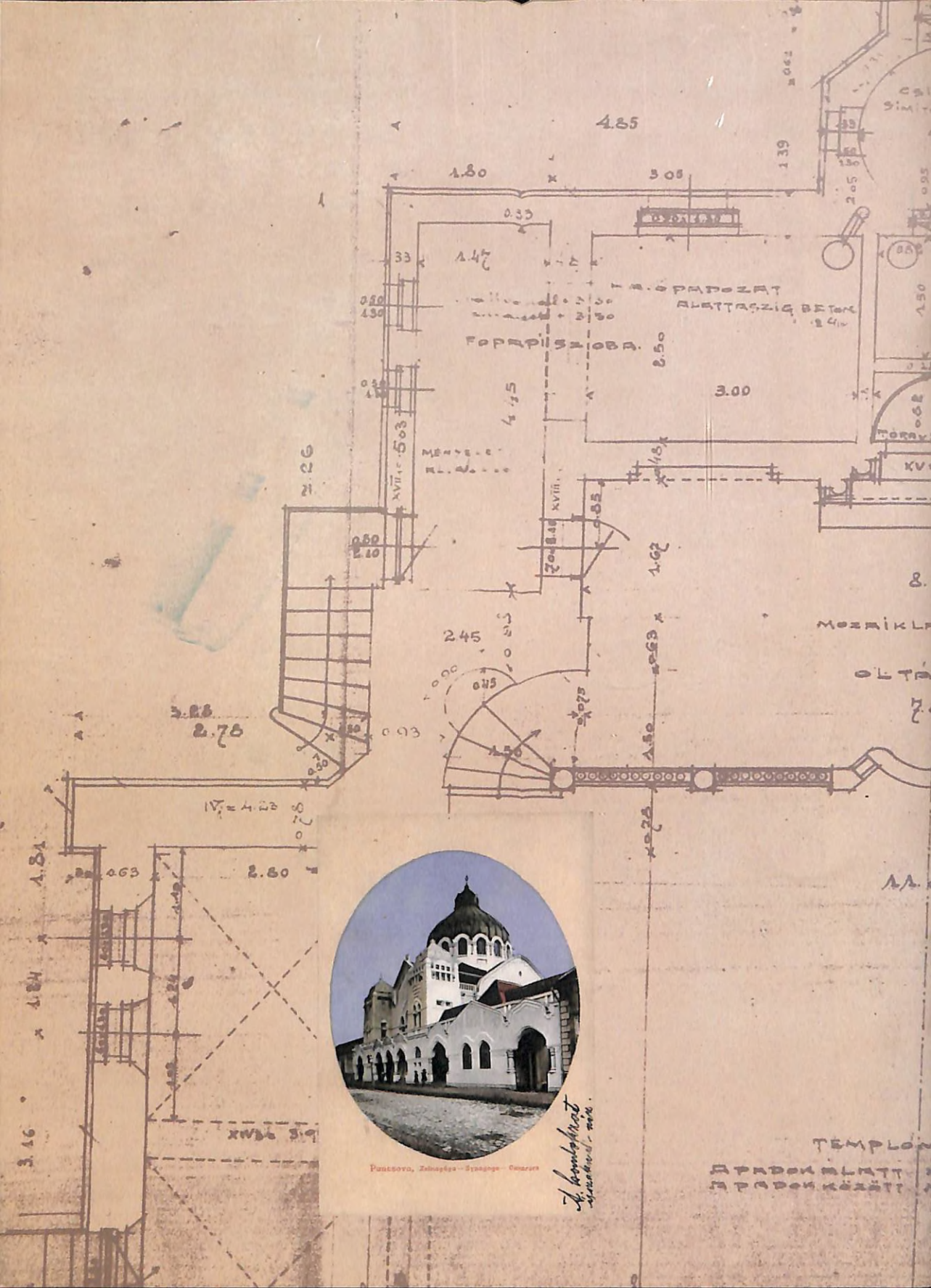
25. 1864. JUNI 22.
PANČEVO, 1864. JUNI 21. KOMANDIR GRADSKJE STRAŽE STANOJEV
TODOR - MAGISTRATU.
MOLI NOVČANU NAGRADU IZ OPŠTINSKE BLAGAJNE ZBOG
HVATANJA LOPOVA: JOVANOV TODORA, DOBROSAVLJEV PAVLA I
ŽIVANOV TODORA KOJI SU IZVRŠILI PROVALU KOD TRGOVCA D.H.
STOJANOVIĆA I FARIKANTA SIRČETA DAVIDA SONENFELDA.
MAGISTRAT JE NAREĐIO POLICIJI DA IZVESTI STOJANOV TODORA
DA SE NJEGOVOJ MOLBI NEMOŽE UDOVOLJITI USLED NEDOSTATKA
NOVČANIH SREDSTAVA.
MAG II/VII BR. 2317

26. 1870. NOVEMBAR 26
BEOGRAD, 1870. NOVEMBAR 26.
AUSTRIJSKI KONZULAT ODGOVARA NA MAGISTRATSKI DOPIS BROJ
3762 DA JE PISAČIĆ JULIUS ISPLATIO PORESKI DUG.
MAG II/VII BR. 5466

27. 1870 SEPTEMBAR 29.
GRAĐEVINSKI PREDUZIMAČ SAMUEL ORENŠTAJN MOLI MAGISTRAT
DA GA OSLOBODI PLAĆANJA KALDRMARINE ZA PREVOZ MATERI-
JALA KOJI JE POTREBAN ZA IZGRADNJU PUTA PANČEVO - VRŠAC,
I DA MU OSLOBODI MESTO NA OBALI TAMIŠA ZA ISTOVAR
GARĐEVINSKOG MATERIJALA.
MAG II/X BR. 4446

28.
PLAKAT I POZIV PANČEVAČKE JEVREJSKE ŽENSKJE ZADRUGE NA
RIBLJU VEČERU U SALI HOTELA "ESPLANADA"
PANČEVO POČETAK XX VEKA

Панорама, Заложка - Станция - Церковь

*A. Lomskiy
1900*

TEMPLO

ПРАВОСЛАВНОЕ
ПРАВОСЛАВНОЕ